

Regionaalliinide teenustasemed

Juhendmaterjal

Sissejuhatus

Käesolev juhendmaterjal on täienduseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eestvedamisel valminud ühistranspordireformi kontseptsioonidokumendile¹.

Selle juhendmaterjali eesmärk on soovituslikul kujul määratleda keskustevaheliste bussiliinide ehk **regionaalliinide toimimise põhimõtted**, sealhulgas selle, kus jookseb piir riigi ja kohalike omavalitsuste vastutusala vahel².

Juhendmaterjali rakendamine aitab ühtlustada regionaalsete bussiliinide teenuse taset erinevates Eesti piirkondades ning aidata läbi selle kaasa üleriigilise **regionaalliinide seostatud liinivõrgu kujundamisele**.

Tegemist on soovitusliku materjaliga, mis on käsitletav kokkuleppena regionaalse ühistranspordi korraldajate (ühistranspordikeskuste ning Hiiumaa ja Saaremaa vallavalitsuste) ja rahastaja (Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi) vahel.

¹ Valitsuskabineti poolt heakskiidetud ühistranspordireformi kontseptsioonidokument (viimati uuendatud 2026) on leitav siit <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2026-01/%C3%BChistranspordireform-kontseptsioon-2026-01.pdf> ning selle eesmärgid on sõnastatud lk 9–11.

² Vastavalt Riigikontrolli soovitudele ja ettepanekutele, millega saab tutvuda siin: https://www.riigikontroll.ee/sites/default/files/documents/2026-01/19857_RKTR_6606_2-1.4_2351_001-3.pdf

Seosed valdkondlike arengudokumentidega

Transpordi ja liikuvuse arengukavas 2021–2035 on öeldud, et „ühistransporditeenuse ja -taristu arendamisel tuleb lähtuda maakonnaplaneeringutes kavandatud keskuste võrgustikust, et siduda keskusi omavahel ja selle tagamaaga” (lk 38).

Üleriigilises planeeringus "Eesti 2030+" on seatud eesmärgiks tagada elamisvõimalused Eesti igas asustatud paigas. Selleks on vajalik kvaliteetne elukeskkond, head ja mugavad liikumisvõimalused ning varustus oluliste teenusvõrgustikega (lk 12).

Valmiva **Üleriigilise planeeringu "Eesti 2050"** kohaselt tuleb liikuvuse korraldamisel keskenduda sellele, et toimepiirkondade keskustes paiknevatesse töö- ja teenuskohtadesse oleks võimalik tagamaalt jõuda kuni tunniajase ühistranspordisõiduga (lk 32). Väikelinnadele tuleb tagada head taktipõhised ühendused suuremate linnadega (lk 20, 61). Hajaasustuses jäävad põhiteenused ja töökohad mugava ühistranspordi sõidu kaugusele (lk 20).

Mis on regionaalliin?

DEFINITSIOON

Regionaalliin on liin, mis tagab ühenduse **suuremate keskuste** ja **nende tagamaal asuvate väiksemate (piirkondlike-, kohalike- ja lähi-) keskuste** vahel.

Sellest definitsioonist tuleneb, et

- regionaalliini **sihtkohaks** on üldjuhul maakonnaplaneeringuga määratud **maakondlik keskus**.
 - juhul kui lähim maakondlik keskus asub enam kui 20 km / pooletunnise sõidu kaugusel, tagatakse ühendus ka lähima **piirkondliku** või muu sarnaseid teenuseid pakutava **keskusega**.
- regionaalliini **lähtekohtadeks** on üldjuhul maakonnaplaneeringus määratletud **piirkondlikud**, **kohalikud** ja **lähikeskused** (sh nn saarelised keskused) ning **regionaalse tähtsusega ühistranspordi taristu objektid**, nagu näiteks raudtee- ja lennujaamad ning sadamad.

Väljumissagedus

Regionaalliini põhisõiduplaan allub **ühe-**, **kahe-** või **neljatunnisele baasintervallile**. See tagab selle, et

- regionaalliini **põhiväljumised** jaotuvad päeva peale ühtlaselt, ilma pikkade pausideta.
 - hommikul ja õhtusel tipptunnil ja muul suurenenud nõudlusega ajal saab väljumisi tihendada, lühendades intervalli ühe või enama astme võrra. Nii võib näiteks kahtunnise baasintervalliga liin sõita tööpäeviti hommikuti ja pärastlõunati ühe- või pooletunnise intervalliga; ühetunnise baasintervalliga liin poole- või veerandtunnise intervalliga jne.
 - puhkepäeviti ja muul vähenenud nõudlusega ajal saab intervalli ühe astme võrra madalamale langetada, säilitades sealjuures liinivõrgu sidususe.
- eri suuna regionaalliinid saavad sõlmjaamades ehk **suuremates linnades** kindla aja tagant kokku, tagades ümberistumise võimalused eri suundadel liikuvate busside (ja kohati ka rongide) vahel.
 - nii on võimalik ühe ümberistumisega jõuda võimalikult paljudesse sihtkohtadesse, tänu millele tekib nn võrguefekt³.

³ Dodson, J., Mees, P., Stone, J., Burke, M. (2011) The Principles of Public Transport Network Planning: A Review of the Emerging Literature with Select Examples. Griffith University. <https://apo.org.au/sites/default/files/resource-files/2011-03/apo-nid53363.pdf>

Väljumissagedus (näide)

Eri baasintervalliga regionaalliinide saabumisajad keskusesse (hiljemalt)

A / 1h	B / 2h	C / 4h
06:55		
07:55	07:55	07:55
08:55		
09:55	09:55	
10:55		
11:55	11:55	11:55
12:55		
13:55	13:55	
14:55		
15:55	15:55	15:55
16:55		
17:55	17:55	
18:55		
19:55	19:55	19:55
20:55		
21:55	21:55	

Ümberistumise võimalused

A-liinide vahel kord tunnis

A- ja **B-liinide** vahel iga kahe tunni tagant

A-, B- ja **C-liinide** vahel iga nelja tunni tagant

Eri baasintervalliga regionaalliinide väljumisajad keskusest (alates)

A / 1h	B / 2h	C / 4h
07:00		
08:00	08:00	08:00
09:00		
10:00	10:00	
11:00		
12:00	12:00	12:00
13:00		
14:00	14:00	
15:00		
16:00	16:00	16:00
17:00		
18:00	18:00	
19:00		
20:00	20:00	20:00
21:00		
22:00	22:00	

Väljumissageduse valik

Regionaalliini väljumissageduse ehk baasintervalli valikul on soovitatav lähtuda ühelt poolt teenindatava **asula suurusest (elanike arvust)**, teisalt **maakondliku keskuse suurusest (elanike arvust ja töøjõupotentsiaal⁴)** ja **sinna jõudmise ajakulust**, arvestades sealjuures eelarveliste võimalustega.

Baasintervalli valikul tuleb arvesse võtta teenindatava piirkonna eripärasid, milleks on eelkõige kohapealsete teenuste kättesaadavus ja elanike vanuseline koosseis (st noorte ja vanemaealiste osakaal rahvastikust)⁵.

Baasintervalli valikul on abiks allolevad referentstabelid.

⁴ Töøjõupotentsiaal on keskuses töötavate ja seal elavate hõivatute suhtarv. Suhtarv üle 1 viitab sellele, et keskuses käib tööl rohkem inimesi kui seal elanikke on — teisisõnu, see tõmbab tööle inimesi teistest piirkondadest. Eesti suuremate keskuste töøjõupotentsiaali andmed on leitavad ÜRP-i asustuse arengustsenaariumite uuringust (lk 25, joonis 2.10): <https://www.riigiplaneering.ee/sites/default/files/documents/2025-07/%C3%9CRP%20Asustuse%20arengustsenaariumite%20uuring%20L%C3%B5pparuanne-2.pdf> samast uuringust on leitav ka joonis (2.12, lk 27), millel on kujutatud eri keskuste kauguskahanemine (ingl distance decay).

⁴ Rahvastiku vanuseline struktuur elukohtade lõikes on leitav siit https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvaloendus_rel2021_rahvastiku_paiknemine_elukoht-ja-soo-vanusjaotus/RL21003

Väljumissageduse valik

sihtkoht: pealinn ning regionaalsed linnad

Asula suurus (elanike arv)	Sõiduaeg keskusesse	< 15 min või < 20 km	15–30 min või 20–40 km	30–45 min või 40–60 km
> 1 000		30 min / linnalähiliin	1 h	2 h
300 kuni 1 000		1 h	2 h	4 h
< 300		2 h	4 h	baasühendus

Regionaalsed linnad on ÜRP 2050 kohaselt: Tallinn (pealinn), Tartu, Narva ja Pärnu ning Jõhvi/Kohtla-Järve.

Väljumissageduse valik

sihtkoht: piirkondlikud linnad ning väikelinnad

Asula suurus (elanike arv)	Sõiduaeg keskusesse	< 15 min või < 20 km	15–30 min või 20–40 km	30–45 min või 40–60 km
> 1 000		1 h	2 h	4 h
300 kuni 1 000		2 h	4 h	baasühendus
< 300		4 h	baasühendus	baasühendus

Piirkondlikud linnad on ÜRP 2050 kohaselt: Haapsalu, Jõgeva, Kuressaare, Kärdla, Paide, Põlva, Rakvere, Rapla, Türi, Valga, Viljandi, Võru

Teenindusaeg

Regionaalliinide väljumissageduse kõrval on oluline ka nende teenindusaeg, mis määrab selle, **mis kellaks jõuab esimene buss keskusesse ning mis kell suundub viimane buss maale tagasi.**

Seostatud liinivõrgu toimimise huvides on, **et regionaalliinidel oleks võimalikult sarnane teenindusaeg**, tagamaks ümberistumise võimalused eri intervalliga sõitvate liinide vahel kogu päeva vältel.

Sellest tulenevalt soovitame teenindusaja valikul lähtuda järgmistest põhimõtetest:

- A-, B- ja C-klassi liinid jõuavad keskusesse **hiljemalt kella 08:00-ks.**
- A-, B- ja C-klassi liinide viimased väljumised keskusest toimuvad **peale kella 20:00.**
- Mida suurem on teenindatav asula ja mida lähemale jääb see keskusele, seda pikem on regionaalliini teenindusaeg.

Teenindusaja valikul on heaks indikaatoriks kaubandus- ja teenindussektori ettevõtete (näiteks kaubanduskeskuste) ning avalikke teenuseid pakkuvate asutuste töö- ja lahtiolekuajad.

Baasühendus

Baasühendus peab võimaldama	Kriteeriumid	Sagedus	Kohale jõudmise ajakulu
Käia tavapärasel ajal tööl	Ühendus lähima suurema keskusega, millega jõuab hommikul kohale ja õhtul tagasi.	Tööpäeviti	< 60 min
Kasutada kodulähedasi põhiteenuseid	Ühendus lähima põhiteenuseid (nt pood, apteek, perearst) pakutava keskusega, mis jätab kohalviibimiseks 1–3 tundi.	Mõned korrad nädalas	< 30 min
Kasutada kõrgema taseme teenuseid	Ühendus lähima kõrgema taseme teenuseid pakutava keskusega (ehk suurema linnaga), mis jätab kohalviibimiseks 3–6 tundi.	Mõned korrad nädalas	< 60 min
Käia ühe päevaga Tallinnas ja tagasi	Ühendus Tallinnaga, millega jõuab enne lõunat kohale ja õhtul tagasi.	Iga päev	—